

Anordning af 6te Februar 1694 — det er den, som den ærede Rigsdagsmand maa have havt for Sie — paahviler Borgerne en lignende Forpligtelse. Nei, den ærede Rigsdagsmand feiler storlig ved at mene, at der i denne Forordning er det Allermindste, som skulde kunne afgive nogen Grund, hvorpaa man kunde komme til at bygge i denne Retning. Denne Forordning bestemmer ikke, at de tilgrændsende Beboere eller Beboerne af de nærliggende Gater skulde kunne komme til at udrede nogen Erstatning for den Skade, der er skeet, nei, den bestemmer, og det er grundet i ganske andre Hensyn, Hensyn, som endnu gjælde og som jeg næsten kan sige ere hjemlede ved udtrykkelig Lov — at naar der er Frygt for, at der skal skee Mord eller personlig Overlast, saa skulde de paa den Maade, Forordningen omtaler, møde med deres Vaaben for at gribe den Skyldige og for at forebygge, at den, der har begaaet — vel at mærke, ingen Handling, der har paaført Skade paa Guds eller deslige — men Mord eller personlig Overlast, skal undvige, men der er slet ikke Tale om Erstatning, der er kun Spørgsmaal om en Mandebød. Nei, denne Forordning har slet ikke Noget at gjøre med det, der her er under Omtale, den er bygget paa ganske andre Grundsætninger og dens Principer kunne ikke komme til Anvendelse her. De indeholde ikke Andet, end hvad den senere Lovgivning oftere udtaler, at naar Nogen er i en hjælpeløs Tilstand eller er udsat for Fare for sit Liv, saa er det enhver Borgers Pligt uden videre at komme ham til Hjælp, men den ærede Rigsdagsmand feiler ganske vist, naar han i denne Forordning og dens Grundsætninger vil søge en Støtte for sit Forslag. Der kan ikke være Tale om at paalægge Kommunerne en saadan Forpligtelse, saalænge Forholdene ere, som de nu ere, og jeg behøver ikke at henlede det ærede Things Opmærksomhed paa de mange — jeg vil ikke bruge det milde Udtryk Ulemper — men de mange store Uleiligheder, de store Byrder, man vilde komme til at vælte over paa Kommunerne og deres Beboere gennem en saadan Lov. Jeg maa fastholde, hvad jeg før udtalte, at dersom der skal være Tale om at gribe saaledes ind, at man skal sikke sig Mid-

ler til at give Erstatning til den, hvem et saadant Tab er paaført, saa kan det alene være Statskassen, der skal udrede den, saalænge det er Staten, der besidder de Embedsmænd, i hvis Hænder det er lagt at vaage over Sikkerheden og at træffe de i saa Henseende fornødne Foranstaltninger. Jeg troer paa ingen Maade, at det vilde være retfærdigt at lægge en saadan Byrde paa Kommunerne, da de som bekjendt slet ikke have Noget med Embedsmændenes Beskikkelse at gjøre.

Det er fra disse Betragtninger, jeg henter mine Indvendinger mod Lovforslaget, men man har ogsaa ladet det, der gjælder efter fremmede Love, faae en betydelig Indflydelse paa Betragtningen af Forholdet, og den ærede Forslagsstiller har navnlig henlebet Opmærksomheden paa, hvad der gjælder i Frankrig, England og flere andre Steder. Jeg maa imidlertid hertil bemærke, at man for det Første altid skal være særdeles ængstelig for at overføre, hvad der gjælder efter fremmede Love, paa det Land, med hvis Lovgivning man beskæftiger sig. Det er Noget, Enhver af os veed, at der, foruden den Lovgivning, der igjennem Resolutioner, igjennem Bøger og paa anden Maade kommer til Kundskab i Livet, eksisterer en Lovgivning, der er stærk og kraftig, nemlig den uskrevne Lov, som er født i Folket, som har udviklet sig med det, og som ikke blot kommer til at gjælde for de enkelte Individer, men ogsaa gjør sig gjældende i de større Forhold, og som med stor Magt gjør sig gjældende med Hensyn til Kommunerne og bevirker, at disse kunne komme til, naar der ikke lægges dem bestemte Hindringer i Veien, at fremtræde med en saadan Individualitet og i en saadan Stilling, at de ere istand til virksomt at hjælpe til at sørge for den offentlige Styrelse. Det er dette, man overseer, naar man saaledes vil tye hen til fremmede Lovgivinger for at finde en Styrke for de Regler, man her vil opstille. Den ærede Rigsdagsmand har stillet Frankrigs Exempel i Spidsen. Jeg frygter næsten for at trætte det høitærede Thing ved at komme ind paa, hvad der staaer i Forbindelse med den franske Lovgivnings Udvikling i denne Retning, men jeg skal gjøre det ganske kort. Jeg sagde nys, at der er en uskreven